

Innspill fra Norges Offisers- og spesialistforbund til NOU om helhetlig gjennomgang av musikkfeltet (2024).

Med sin 200 årige historie, er Forsvarets Musikk (FMUS) en sentral del av Norges musikkhistorie, og bærer av den militære kulturarv og tradisjon.

Gjennom å være bindeledd mellom Forsvaret og sivilsamfunnet, er Forsvarets musikk en viktig del av den kulturelle næringskjeden.

Dagens korpsstruktur:

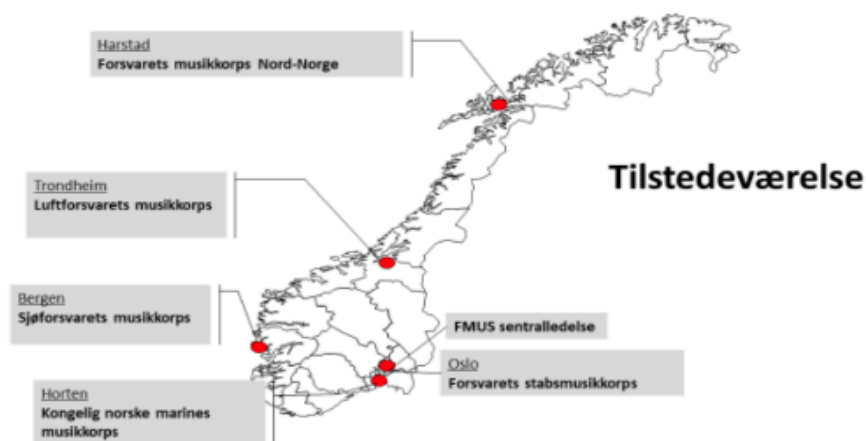
FMUS består i dag av fem militærkorps med til sammen 172 ansatte. Dette er den største arbeidsplassen for blåsere og slagverkere i Norge.

Militærmusikk er en egen profesjon på linje med andre kunst- og kulturuttrykk. Det som særpreger militærmusikken er spennvidden i musikkjangre og kravet til allsidighet hos musikerne.

2.5 Geografisk plassering

Forsvarets musikk har 5 musikkorps:

1. Forsvarets Stabsmusikkorps – Ridehuset, Akershus Festning, Oslo
2. Kgl Norske Marines Musikkorps – Torpedoverkstedet, Karjohansvern, Horten
3. Sjøforsvarets Musikkorps – Koengen, Bergenhus Festning, Bergen
4. Luftforsvarets musikkorps – Byscenen, Sentrum, Trondheim
5. Hærens Musikkorps – Kulturhuset, Sentrum, Harstad

FMUS rolle for Forsvaret: Militærvesenet, et statlig og nasjonalt anliggende.

- Den profesjonelle militærmusikken vil representere Forsvaret, staten og nasjonen - overfor egne borgere og overfor det internasjonale samfunnet.
- FMUS skal samtidig gjennom det iboende samfunnsansvaret bidra til å dekke samfunnets behov for kultur .
- FMUS skal ha en rolle for å representere, profilere Forsvaret, og også indirekte å rekruttere til Forsvaret.
- FMUS skal bidra ved arrangementer, seremonier og ritualer, og for veteraner. Gjennom dette vil FMUS bygge opp under stoltheten om Forsvaret.

Kvaliteten på militærmusikken kommuniserer noe om kvaliteten på Forsvaret. Slik sett er FMUS også et utstillingsvindu – mot egne borgere og det internasjonale samfunnet. FMUS opptre ofte på en arena der publikum fra hele verden danner seg et bilde av nasjonen Norge.

FMUS rolle for sivilsamfunnet:

FMUS har et samfunnsoppdrag som er unikt i det norske musikklandskapet.

- FMUS skal videreføre tradisjoner, utfordre, underholde og begeistre sine publikummere via sine konsertarenaer og fremtidsrettede medieplattformer.
- Det er FMUS sin oppgave å nå ut til et bredt publikum og gjennom sin profesjonalitet speile dagens forsvar. Dette har gjennomgående vært en av hovedargumentene for at FMUS har musikkorps i hele landet som en formidler av levende kultur i møte mellom mennesker.
- Forsvarets musikkorps samarbeider med kjente artister som supplerer og styrker forsvarsmusikkens tilbud og verdiskapning i samfunnet.
- Forsvarets musikk har blant annet flere samproduksjoner med andre kulturaktører.
- Eksterne dirigenter og musikere er spesielt viktige i den sammenheng, og ofte benyttes sivile sangere, artister eller dyktige musikere som solister.

Militærkorpene med sine profesjonelle musikere har påvirket fremveksten og driften av musikkorps og musikkskoler over hele landet . Forsvarets musikkorps er en kulturell spydspiss innen blåsemusikk både lokalt, regionalt og nasjonalt.

Tilgangen på gode musikere med høy kompetanse innen sitt fagfelt har meget stor betydning for amatør-musikklivet i Norge. Dagens militærmusikere opptre i og utenfor tjenesten i Forsvarets musikk som rollemodeller og inspiratorer for svært mange barn og unge. I tillegg til å være dirigenter, lærere og instruktører i korps, kulturskoler, videregående skoler og ved universitet/høyskoler, fremstår også musikerne i ulike sammenhenger som solister og svært kompetente forsterkninger til ulike ensembler og orkestre.

Stortingsdokumenter gir, oppsummert, følgende oppdrag til FMUS:

- Som en konkretisering av oppdraget vektlegges dette i inneværende langtidsplan for forsvarssektoren Prop 14 S 2020 – 2021 under pkt 11.3 Kulturarv, kulturmiljø og tradisjon:

Forsvarssektoren er en betydelig forvalter av norsk kulturarv og kulturmiljø og produserer et mangfold av kulturopplevelser. Kulturvirksomheten bidrar i oppfølgingen av FNs bærekraftsmål nummer 11, Bærekraftige byer og samfunn. Kultur og tradisjon er tett knyttet til Forsvarets operative virksomhet og er en integrert del av forsvarssektorens virksomhet generelt. Virksomheten bygger blant annet opp under profesjonsidentitet, kunnskapsutvikling og veteranpolitikk. Kvaliteten på kulturvirksomheten i Forsvaret påvirker Forsvarets omdømme generelt. Kulturvirksomheten i forsvarssektoren er et bindeledd til samfunnet. Den bidrar til forankring i befolkningen ved at den skaper opplevelser og formidler kunnskap både internt og til samfunnet forøvrig. Det er stor interesse for og publikumstilstrømning til både nasjonale festningsverk, Forsvarets museer og Forsvarets musikkarrangementer. Kulturvirksomheten vekker stort engasjement i form av venneforeninger og frivillige som støtter opp under kulturvirksomheten.

Dagens situasjon:

FMUS besitter i dag en meget høy faglig kvalitet, men denne kvaliteten er svakt forankret og beskrevet i Forsvarsdepartementet og Forsvaret.

Det er de sivile utdanningsinstitusjonene som utdanner alle Forsvarets musikere og det er disse faglige kvalitetskravene som Forsvaret benytter seg av og som gir godt omdømme gjennom synliggjøring av Forsvaret mot det sivile samfunnet.

Forsvarsdepartementet og Forsvaret som eier har gjennom 200 år i svært liten grad uttrykt noen faglig ambisjon eller forståelse for hvordan kulturinstitusjonen FMUS skal forvaltes på en god måte

med unntak av St meld 19 (1992 – 1993) Om Forsvarsmusikken og St.meld 33 Kultur å forsvare (2008-2009).

Siden 1887 viser det seg at FMUS har vært truet av forslag om nedleggelse og omorganisering i snitt hvert 8.5 år. En mangel på økonomisk utvikling og nødvendig faglig oppfølging, har medført stadig dårligere forutsetninger for musikernes yrkesutøvelse. Det oppleves som en gradvis reduksjon i ambisjoner fra Forsvarsdepartementets side, som dessverre skiller seg sterkt fra det fokus som sammenlignbare sivile musikk institusjoner får.

Reduksjonen i stillingsrammen etter Prop 151 S (2015-2016) Kampkraft og bærekraft, med påfølgende innstilling Prop. 62 S (2019 - 2020), har hatt en svært negativ påvirkning på fagutviklingen og driften i FMUS. Om dagens kvalitet på korpene i Forsvarets musikk kan det forenklet sies at kvaliteten på den enkelte musiker er svært god, og hvert korps holder ennå svært høy kvalitet sett opp mot rammevilkårene.

Våren 2020 mottok Forsvarets forskningsinstitutt (FFI), en forespørsel om å kartlegge de helse relaterte arbeidsforholdene blant musikere i Forsvarets musikk. I FFI-rapporten(2021), fremkommer det at :

- 82 prosent av de om lag 150 ansatte har opplevd nedbemanning og omorganisering. Det gjør dem usikre på fremtiden.
- Hele 44 prosent mener de står i fare for å miste arbeidet på grunn av nedlegging, innskrenking eller andre årsaker i løpet av de nærmeste 3 årene.

Musikerne i Forsvaret har generelt mer yrkesstress, sannsynligvis som følge av nedbemanning og ikke minst som følge av antall arbeidstimer per uke og graden av kontroll på egeninnsatsen..

Ambisjon for Forsvarets musikk:

- FMUS skal gi bidrag til Forsvaret.
- FMUS skal følge internasjonale og nasjonale prinsipper og kulturpolitiske føringer for musikk og scenekunst.
- FMUS skal ha en nasjonal rolle gjennom sitt samfunnsoppdrag.

Denne ambisjonen er hjemlet i internasjonale og nasjonale prinsipper for musikk og scenekunst, kulturpolitiske føringer for norsk musikk liv, gjennom Lov om offentlige styresmakters ansvar for

kulturverksemd LOV-2007-06-29-89 (Kulturlova), ST.meld.nr 8 (2018-2019) ”Kulturens Kraft”, Langtidsplan for Forsvaret Prop. 14S (2020-2021), sektoransvarsprinsippet i staten og formaliserte oppdrag til FMUS. Sektoransvarsprinsippet gjør seg sterkt gjeldende for forvaltning av kultur.

Økonomisk status:

Dagens budsjettnivå uttrykker et lavt og synkende ambisjonsnivå, hvilket ikke rimer med de oppdragene FMUS skal løse ei heller sett opp mot hvilke kriterier som bør ligge til grunn for «musikk av ypperste kvalitet» som er ambisjonen i St.meld 8 (2018 - 2019) “Kulturens kraft – kulturpolitikk for framtida”.

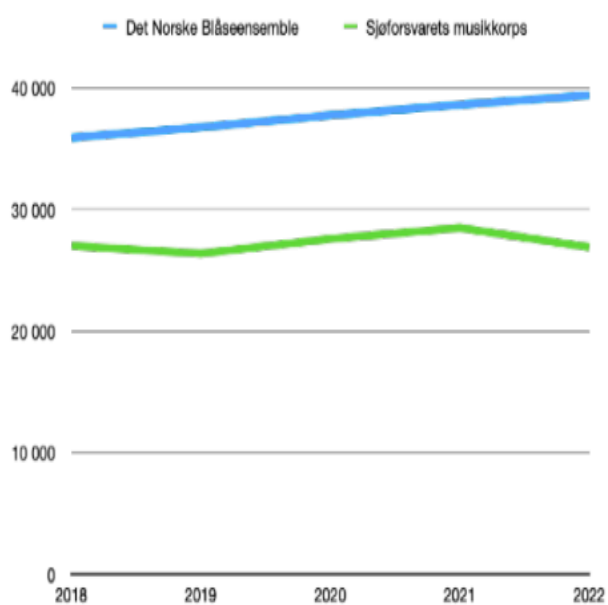
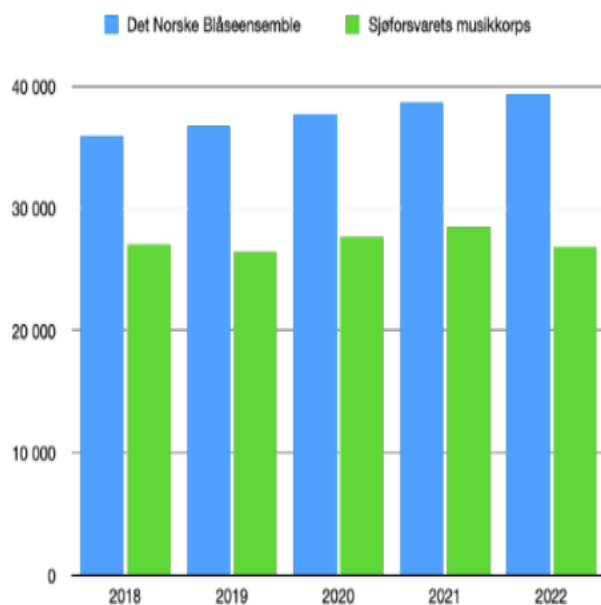
Budsjettutvikling sivile orkesterinstitusjoner versus FMUS. Ved å sammenligne ett av de fire korpene i FMUS, Sjøforsvarets musikkorps (SFMK) som er finansiert 60% fra Forsvaret og 40% fra Kulturdepartementet, som sammenligning med Det Norske Blåseensemblet (DNBE). DNBE er det tidligere Forsvarets musikkorps Østlandet i Halden som ble omgjort til sivilt ensemble i 2003, da Forsvaret la ned to av militærkorpene iht Langtidsplanen for Forsvaret. Prop 45 S (2001 -2002)

- DNBE består av 30 ansatte fordelt på musikere og administrasjon, SFMK har i alt 31 ansatte. Ensemblene er dermed sammenlignbare ift størrelse og behov.
- DNBE er finansiert av stat (70%), fylkeskommune (15%) og Halden kommune (15%). SFMK er finansiert av FD (60%) og KUD (40%)
- Driftsmodellene i FMUS og DNBE er svært like og henvender seg til publikum i samme sivile marked.
- Det er heller ikke identifisert noen særskilte stordriftsfordeler for FMUS sine korps å være i etaten Forsvaret. FMUS korps er rammefinansierte og skal således dekke utgiftene til alle interne oppdrag i Forsvaret.
- DNBE har i snitt årlig ca 10 millioner mer i bevilget budsjett enn SFMK.
- DNBE har evnet å gi ensemblet et budsjett nivå hvor produksjonsmidlene utgjør ca 20%.
- Produksjonsbudsjettet til korpene i FMUS utgjør ca 4% i 2022. (Kilde: FMUS Økonomirapport 2022).

Nedenfor følger en oppstilling over tildeling og budsjettutvikling fra 2018. Som tallene klart viser , ligger SFMK i utgangspunktet ca 8,9 mill under i finansiering sammenlignet med DNBE i 2018,

og denne forskjellen har økt til ca 12,5 mill i tildeling for 2022. Gapet har altså økt med ca 3,6 mill i perioden.

	DNBE	SFMK
2018	35 900	27 003
2019	36 756	26 377
2020	37 742	27 583
2021	38 614	28 484
2022	39 385	26 897

Det må kunne forutsettes at FMUS bør få ta del i den utvikling det øvrige kulturlivet i Norge samt få mulighet til en økonomisk og faglig utvikling inn i fremtiden.

Dette vil måtte tilsi en satsning på militærmusikken sin egenart og det sterke bånd som er knyttet inn i hele det norske kulturlivet.

De profesjonelle militærkorpserne har et behov for økte rammer for administrasjonene, faglig ledelse og antall musikere, slik det har vært pekt på i en rekke utvalg og Stortingsmeldinger.

Dette behovet er også knyttet opp mot ambisjonen i St. meld 8 (2018- 2019) "Kulturens kraft – kulturpolitikk for framtida", om kulturproduksjon av ypperste kvalitet.

Forvaltning:

Forsvarets musikk har siden tidlig 2000-tallet på lik linje med det øvrige Forsvaret, vært gjenstand for en organisasjonsendring og tilpassing ift overgangen fra invasjonforsvar til innsatsforsvar. Ved langtidsplanen for Forsvaret, St prp. 45 (2000 -2001), ble Forsvarets musikk reorganisert med fem musikkorps. De to korpserne som ble faset ut ble opprettet som sivile kulturinstitusjoner under KUD.

Forsvarets musikk ble fra 1 januar 2003 opprettet som en egen avdeling, en "fellesinstitusjon" i Forsvaret under Forsvarsstaben, og korpserne ble dermed flyttet fra Generalinspektøren for Hæren og Generalinspektøren for Sjøforsvaret til musikkinspektøren. Musikkinspektøren fikk med dette to hatter, både faginspektør innen musikk for hele forsvaret og Sjef for Forsvarets musikk, med kommandomyndighet over de fem profesjonelle korpserne. De fem korpserne ble samtidig til sammen styrket med 25 stillinger innenfor en ny stillingsramme på 178 stillinger. Forsvarets musikk fikk i perioden 2005 – 2015 en positiv utvikling og en vekst i oppdragsportefølje og budsjett. Årene fra 2003 – 2008 med status som egen Driftsenhet i Forsvaret (DIF) kan på mange måter regnes som en god periode for FMUS.

Musikkinspektoratet fremsto som en overordnet og koordinert ledelse der man fikk kraftsamlet ressursene og laget felles målsettinger og ambisjoner. Styringsverktøyet som ble innført i Forsvaret var Balansert målstyring og dette bidro til et felles tankesett og en tydelig retning for FMUS. De tidligere autonome korpserne ble dratt inn i et felleskap der synergier, samhandling og fellesskap tenking var viktig. Forsterkning av administrasjonene i korpserne med 2 stillinger og ansettelse av produsenter førte til en omlegging og sterk vekst i oppdragsløsningen, gjennom målrettet satsning både på forsvarsinterne og sivile produksjoner.

I tråd med nyordningen av Forsvarets Musikk ble to av de "gamle" Hær korpserne ble konvertert over til annen forsvarsgren. Henholdsvis Forsvarets musikkorps Trøndelag i Trondheim, til Luftforsvaret som Luftforsvarets musikkorps i 2006 og Forsvarets musikkorps Vestlandet i Bergen, til Sjøforsvaret i 2009, hvorpå korpset fikk sitt endelige navnebytte til Sjøforsvarets musikkorps i 2011.

I 2008 ble som et ledd i omorganiseringen av Forsvaret, Forsvarets Avdeling for Kultur og Tradisjoner (FAKT) opprettet. Militærkulturen skulle gjennom dette utnytte synergier av tettere samarbeide og et overordnet felles ledelsesnivå.

I 2009 kom Stortingsmelding nr. 33 (2008 – 2009) "Kultur å Forsvare" Om kulturvirksomheten i Forsvaret frem mot 2020. Stortingsmelding 33 tok for seg militærkulturen og dens særpreg, betydning og utviklingspotensial. For Forsvarets musikk pekte regjeringen på 4 fokusområder:

- videre satsning på publikumsrettede aktiviteter
- styrking av korpsenes kunstneriske uttrykk og repertoar, herunder en gradvis, moderat opptrapping i de minste korpsenes besetning.
- i større grad å ivareta Forsvarets egne behov i forhold til seremoniell aktiviteter.
- Utvikle korpsenes samarbeidsnettverk med sivile aktører.

I tillegg la regjeringen opp til å videreføre korpsstrukturen med fem musikkorps og pekte på at det er et behov for å forbedre den administrative kapasiteten knyttet til de enkelte korpsene, slik at forsvarsmusikkens aktivitetspotensial kan utnyttes bedre.

Tiden i FAKT fra 2009 og frem til 2015 var innledningsvis preget av optimisme og tro på en enhet som kunne fronte og videreutvikle kulturen i Forsvaret, men ble preget av indre stridigheter og sviktende tro på prosjektet ettersom virkeligheten innhentet både stillingsrammen og budsjettene til avdelingen. Dette hadde delvis sammenheng med overskridelse av budsjettet i 2009 og at Forsvarsstaben i 2010 underkjente den fremforhandlede stillingsrammen for FAKT, slik at sentral stab samt alle avdelinger måtte tilpasse seg innenfor en ramme på 249 stillinger. Dette medførte at produksjon og marked/media avdeling ble lagt ned og avdelingene måtte igjennom en reorganisering med tilhørende støy og en hard strid for å beholde produksjonsmedarbeider stillingene i FMUS.

I 2016 ble det en ny omorganisering og FAKT ble lagt ned og Forsvarets Fellestjenester (FFT) en realitet. FMUS beholdt statusen som en budsjett og resultat ansvarlig avdeling (BRA), men nå i selskap med 10 andre avdelinger.

Grunntanken om å rendyrke og bevare kulturen i Forsvaret, som lå til grunn for St.Meld 33(2008– 2009) Kultur å forsvare, ble på mange måter offisielt ved denne omorganiseringen lagt død og samtidig begravet!

Videreutvikling og styrking av Forsvarets musikk:

Profesjonelle kulturorganisasjoner kjennetegnes ved et vedvarende fokus på kvalitet og utvikling, samt utøvelse og anvendelse på et høyt faglig nivå. Uten faglige ambisjoner og kvalitet vil FMUS miste sin troverdighet. Korpsene sammenfaller således i høyeste grad med sivile orkestre, og andre aktører i det utøvende kunstfeltet. Dette fokuset må reflekteres i

organisasjonen, både i formål, strategi, organisasjonsmodell, forretningside, kompetansesammensetning og daglig drift.

1. Det må skapes en stabil og forutsigbar organisasjon med en struktur som er bærekraftig. Det langsiktige behovet kan anslåes til ca. 50 stillinger, i dette antallet inngår kunstneriske ledere og administrativt personell samt ulike musikerstillinger. Dette vil gjøre korpene robuste og i langt bedre stand til å løse både oppdragene i Forsvaret og samfunnsoppdraget ut mot sivilsamfunnet.

2. Det må avsettes tilstrekkelige driftsmidler, slik at FMUS kan løse hele samfunnsoppdraget på en god måte. Bunnlinjen for produksjonsbudsjettet må heves med ca 30 millioner årlig for å nærme seg de sammenlignbare sivile orkestrene og ensemblene.

3. Det må jobbes for å bevare FMUS egenart som kulturbærer i Forsvarets uniform.

- Et FMUS forvaltet i tråd med uttalte ambisjoner og føringer vil kunne være en viktig faktor for Forsvaret, gjennom store arrangementer som f.eks Norsk Militær Tattoo, konserter og seremonier, både internt og sammen med andre, nasjonalt og internasjonalt. Dette praktiseres i mange andre europeiske land samt USA og Canada.
- Korpene historiske røtter og posisjon i militærkulturen er med på å styrke både legitimitet og merkevare.

Regjeringen ønsker å styrke og omorganisere Forsvarets museer gjennom å løfte museene ut og bli et statlig forvaltningsorgan under Forsvarsdepartementet. Argumentene for å gjennomføre en slik endring er også relevant for Forsvarets musikk.

Det bør utredes en forvaltningsmodell som gir større forutsigbarhet og som er i tråd med kulturpolitiske føringer. En utredning som ser om Forsvarets musikk kan bli forvaltet på lik linje med museene i Forsvaret. Et statlig forvaltningsorgan med særskilte fullmakter i FD, som egen etat, eller om det opprettes en kulturetat sammen med Forsvarsmuseene (se vedlagt dokument)

Konklusjon:

For mange er FMUS det nærmeste befolkningen kommer et møte med Forsvaret. Korpene er et bindeledd mellom Forsvaret og samfunnet. Det er også rimelig å anta at korpene som gjenspeiler Forsvarets kjerneverdier, har en positiv effekt på Forsvarets organisasjon.

Nærheten til Forsvaret er også viktig for FMUS selv. Det å representere Staten gir legitimitet, samtidig som det er en døråpner for samarbeid nasjonalt og internasjonalt.

Faktoren med militært tilsatte og et uniformert personell i FMUS bidrar også kvalitativt. Forsvaret har klare interne behov som dekkes av korpene. Den interne oppdragsløsning og utadrettede virksomheten som gjøres ved korpene bidrar til både profesjonsidentitet gjennom ulike seremonier og en forankring av Forsvaret i samfunnet.

Mvh Bjørn Strand

Flotiljemester SFMK,

På vegne av Norges offiser- og spesialistforbund.

Kilder:

- St.meld.nr. 33 (2008/2009) "Kultur og forsvar". Om kulturvirksomheten i Forsvaret frem mot 2020.
- Veivalg for Forsvarets musikk. Rapport om forvaltning av Forsvarets musikk av Arnstein Lund og Ola Ellefsen.
- FFI-rapporten(2021), Arbeidsmiljø og helseprofil hos musikere - en spørreundersøkelse blant profesjonelle militære og sivile musiker i Norge

FMUS sitt samfunnsoppdrag er beskrevet i en rekke dokumenter:

- NOU 1979:50 1979 Forsvarets Musikk,
- St meld 19 (1992 -1993) Om Forsvarets musikk,
- St meld 33 (2008 – 2009) Kultur å Forsvare,
- Innstilling nr 62 til Prop 151 S - Kampkraft og Bærekraft (2015 - 2016),
- Prop 14 S (2020 – 2021) Langtidsplanen for Forsvaret
- De årlige Prop 1 S fra Forsvarsdepartementet.

Forsvarets musikk / Forsvarets museer → Forsvarets kulturetat? Samordnet forvaltning, styrket formidling, sterkere fotavtrykk

- Forsvar av våre felles verdier er hovedoppgaven til det norske, militære forsvaret – og en oppgave for hele samfunnet som fellesskap, med alle tilgjengelige midler.
- Kultur er et sterkt virkemiddel, også i forsvar av demokrati og frihet, i motstanden mot diktatur og ensretting – som kulturkampen under nazistisk styre i Norge viste.
- Forsvaret er en forsvarer også av vår felles kulturarv – og må samtidig forvalte og formidle, utvikle og utnytte sin egen kultur, for å skape størst mulig forsvarseffekt.
- Forsvarskulturens verdi for forsvar og samfunn er for dårlig forstått og lite verdsatt, og dermed ikke fullt ut utnyttet som sivil kulturbærer og militær styrkemultiplikator.

Hvordan kan vi få større samfunnsmessig effekt – forsvarspolitisk og kulturpolitisk – ut av Forsvarets to primære kulturinstrument: musikken og museene?

- Forvaltningsmessig samling
- Formidlingsmessig samhandling
- Ressursmessig forsterkning

Hvordan kan vi effektivt sikre en slik effekt – for å understøtte oppbyggingen av Forsvaret, forankringen i folket, og samtidig styrke norsk kulturliv?

1. Utrede én Forsvarets kulturetat
2. Flytte Forsvarets musikk inn i kulturetaten
3. Utarbeide samordnede formidlingsopplegg
4. Utarbeide løsning for økte ressursrammer

Norges offisers- og spesialistforbund og Creo – forbundet for kunst og kultur, organiserer det store flertallet av de ansatte i Forsvarets musikk. På vegne av våre tillitsvalgte i de fem korpserne fremmes derfor dette innspillet som et konkret forslag til en konstruktiv dialog omkring framtidig styrking av kultursektoren i Forsvarets generelt, og Forsvarets musikk spesielt.

1. BAKGRUNN OG AKTUALITET

Driftssituasjonen og utviklingsmulighetene for Forsvarets musikk, etter flere runder omorganiseringer og nedskjæringer, og behov for styrkede rammer, er tidligere framført og vel kjent, og gjentas derfor ikke her. Med regjeringas forslag om å etablere Forsvarshistorisk museum som egen etat, med fagkomiteens tilslutning, er det imidlertid kommet inn en helt ny faktor som vi ønsker å bringe inn i dialogen: Logikken bak én forsvarskulturetat i FD.

2. FORSLAG OG PROSESS

Rådende arbeidssituasjon og leveransemuligheter, med realisering av potensiell kulturkraft, i Forsvarets musikk generelt og for enkelte korps spesielt, og, mest trolig, i Forsvarets museer, er med dagens rammer sterkt begrenset. Vi foreslår en diskusjon om forslagene over, med vekt på de to første, der vårt hovedanliggende er at fag- og ansvarsområdet til den foreslåtte museumsetaten utvides til å favne de profesjonelle kulturaktørene i sektoren: FMUS og FMU.

Det har over flere år vært flere grundige runder om hvordan Forsvarets kulturinstitusjoner best kan forvaltes, for størst mulig forsvars- og samfunnsmessig effekt. Diskusjonene har sett på flere sider, men mest av alt organisering og oppheng, altså forvaltningsmessige forhold.

Vi ønsker, femten år etter St. meld. nr. 33 ('Kultur å forsvare'), igjen å rette oppmerksomheten mot forsvarskulturens verdi og musikkens og museenes sammensatte samfunnsroller. Dette må ses i bred sammenheng; nå også i lys av utfordringer knyttet til nødvendig styrking av Forsvaret.

3. SAMORDNET FORVALTNING

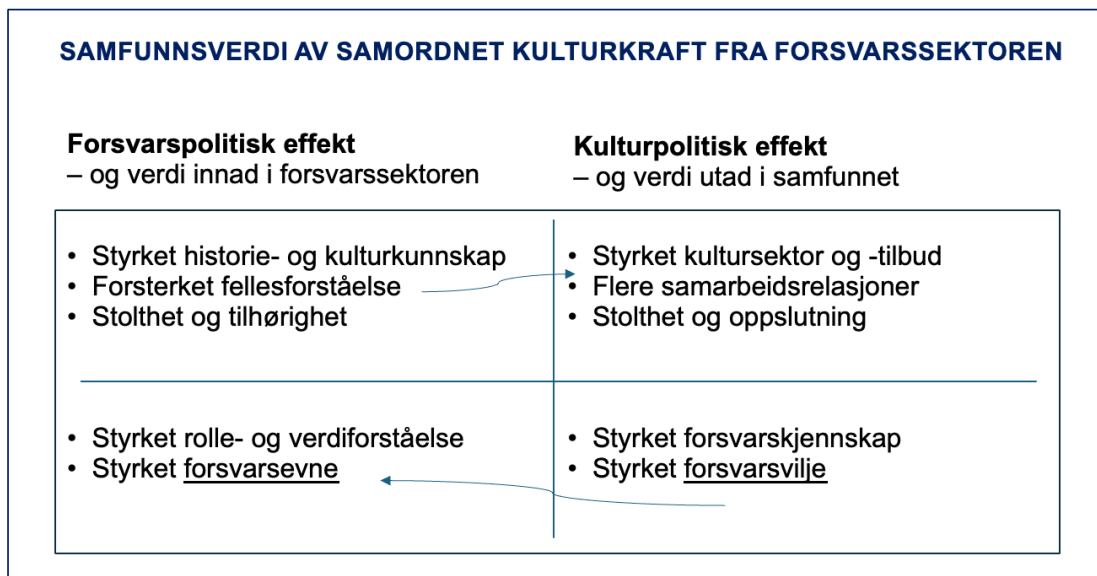
Vi ser det som svært sannsynlig at det kan oppnås positive *forvaltningsmessige*, og dermed økonomiske, gevinster ved at de to kulturinstrumentene samles i den samme organisatoriske struktur, dvs. én etat med felles ledelse og administrasjon. Dette er et viktig aspekt ved en slik løsning, men ikke den viktigste – som går på effekten av tjenesteproduksjonen:

4. STYRKET FORMIDLING

Vi ser det som utvilsomt at det vil kunne oppnås vesentlige *formidlingsmessige* gevinster ved en større grad av – strategisk og operativ – samordning av og samarbeid om produksjon av leveranser fra forsvarssektoren, både innad i Forsvaret og utad mot samfunnet. Dette vil, satt inn i en målrettet sammenheng, gi en vesentlig styrket immateriell verdiskaping.

FMUS og FMU – med respektive korps og museer – har alle sin egenverdi, ikke minst i sine respektive nedslagsfelt. Særlig for Forsvaret og forsvarssektoren må samlet samfunnsverdi, *den forsvarspolitiske betydningen*, nå tillegges større vekt, som egen effektskapende faktor: Hva kan musikken og museene tilføre samfunnet og gjøre for Forsvaret – i samfunnet?

Samlet effekt kan vanskelig måles, men kan sannsynliggjøres ved en strukturert og strategisk tilnærming, eksempelvis etter en skjematisk tilnærming som denne:

5. STERKERE FOTAVTRYKK

Vi ser det som åpenbart at en større grad av samordning – fellesoperasjoner! – mellom de to kulturinstrumentene og sammen med andre deler av forsvarssektoren samt andre aktører i kultursektoren, vil styrke Forsvarets *synlighet* i samfunnet, og bygge nødvendig forsvarsvilje. Dette må ses i sammenheng med de krevende oppgaver Forsvaret står overfor bl.a. knyttet å rekruttere og beholde personell, inkl. å fremme kjennskapen i befolkningen.

6. STØRRE FORMIDLINGSBEHOV

Forsvarsmusikkens rolle som tradisjonsbærer og seremonibidragster, mv. er vel kjent og anerkjent, og tas ikke opp her. Vi er opptatt av å skape større forståelse for rollen musikken har og kan ta når det kommer til å formidle *bevissthet* om verdier, *kunnskap* om forsvar og *forståelse* for militærmakt i det norske samfunnet.

Til dette hører, dessverre alt for aktuelt, et sterkt behov for å nå ut med bevissthetsskapende budskap om demokrati og rettsstat, og en frihet som ikke kan tas for gitt. Korpsene kan i enda større grad utvikle produksjoner med meningsbærende narrativ som bygger opp under en slik kunnskaps- og holdningsskaping; og som kan ytterligere forsterkes gjennom samhandling og fellesproduksjoner med museene.

Forsvarssektoren har behov for positivt påvirkende produksjoner fra kulturinstrumentene sine både for intern og ekstern effekt. Samfunnet trenger den samme bevisstgjorte forståelse, også for å styrke Forsvaret. Ergo er det et logisk sammenfall mellom *forsvarspolitiske mål* og *kulturpolitiske midler*, og åpenbar gjensidig forsterkende effekt av felles forvaltning, primært av politiske (mer enn økonomiske) årsaker.

7. RASKT UTREDNINGSBEHOV

De mange utredninger om både musikken og museene, inkl. vår egen 'Veivalg for Forsvarets musikk' fra 2022, har fortsatt verdi, men en noe begrenset sådan, i lys av beslutningen om å etablere en egen etat, Forsvarshistorisk museum, med bakenforliggende vurderinger.

Vi ser det som ønskelig med en mest mulig målrettet, enkel og effektiv utredning av hva som skal til for raskt å kunne utvide rammen for den nye etaten for

- a: omdanning til en Forsvarskulturetat
- b: overflytting av Forsvarets musikk til denne

Vi legger til grunn at det er høyst overkommelige å avklare de forvaltnings- og avtalemessige forhold, og at dette i all vesentlighet handler derfor om *faglig forståelse* og *politisk vilje* – med en strategisk framsynthet og en praktisk tilnærming til strukturelle grep som vil skape en samlet forsvars- (og kultur-) politisk gevinst.

Med dette vil forsvarskulturen målrettet kunne utvikles til den *force multiplier* for operativ evne den bør være i Forsvaret, og et brohode for forsvarssektoren inn i samfunnet – og som en *kulturforsterker* i et styrket sivilsamfunn.

8. RESSURSMESSIG FORSTERKNING

Som del av utredningen, med modeller for inkorporering i en felles kulturetat, må det ses på de ressursmessige behovene, som ut fra dagens struktur er godt belyst fra vår side så vel som for FMUS selv, og som ikke gjentas her.

Vi har to prinsipielle hovedanliggender, med praktiske følger, i denne henseende:

- Vi anser at dagens bemanning av FMUS er arbeidsmessig og faglig uforvarlig lav
- Vi forventer at en relativt liten ressursøkning vil gi eksponentiell produksjonsvekst ... og at dette til sammen vil gi en vesentlig økt verdiskapende effekt hos FMUS